

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - Sint-Eduardus te Antwerpen

---

	Hoofdstructuur	bao
	Pedagogisch geheel	6932 - 7476
	Instellingsnummer	6932
	Instelling	Vrije Basisschool - Sint-Eduardus
directeur		Piet BELLENS
adres		Broeder Frederikstraat 3 - 2170 MERKSEM
telefoon		03-647.05.03
fax		03-646.57.83
e-mail		basisschool@st-eduardus.be
website/URL		www.st-eduardus.be
	Bestuur van de instelling	968081 - VZW Provinciaal Broeders van Liefde te GENT
adres		Stropstraat 119 - 9000 GENT
	Scholengemeenschap	121467 - S M S te SCHOTEN
adres		Marialei 2 - 2900 SCHOTEN
	CLB	114942 - Vrij CLB De Wissel Antwerpen te DEURNE
adres		Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	26/04/2011, 27/04/2011, 28/04/2011, 29/04/2011, 02/05/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	02/05/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	17/05/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marcella Vanderhenst
	Teamleden	Frans De Bie Cris Hens
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	7
4.1 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	7
4.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding	9
4.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	9
4.4 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding	11
4.5 Lager onderwijs: leren leren	12
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	13
5.1 Personeelsbeheer	13
5.2 Professionalisering	13
5.3 Materieel beleid	13
5.4 Welzijn	13
5.5 Curriculum	13
5.6 Begeleiding	13
5.7 Evaluatie	15
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	16
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	17
7.1 Wat doet de school goed?	17
7.2 Wat kan de school verbeteren?	18
7.3 Wat moet de school verbeteren?	18
8. ADVIES	19
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	19

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

---

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De twee vrije basisscholen Sint-Eduardus vormen samen één pedagogisch en administratief geheel. Ze tellen drie vestigingsplaatsen met een eigen cultuur en traditie. De kleuter- en lagere afdeling in Merksem krijgt in toenemende mate de kenmerken van een school in een grootstad. Deze vestigingsplaats kent een groeiende diversiteit van de **schoolbevolking** wat onder meer tot uiting komt in de toenemende taalheterogeniteit. De twee vestigingsplaatsen in Schoten kennen die problemen weinig of niet.

De school ervaart een veelheid aan **uitdagingen** en spanningsvelden. Enerzijds blijven opvattingen over een traditionele op kennisoverdrachtgerichte aanpak de praktijk beïnvloeden. Anderzijds dwingen de toenemende zorgvragen van de leerlingen de school tot andere klemtonen en tot een andere aanpak. De school ervaart de toenemende en wijzigende noden van leerlingen, vooral in Merksem, als de grootste uitdaging. Aanvullend worden de verwachtingen vanuit de overheid om te voldoen aan de ontwikkelingsdoelen en eindtermen en ook de verwachtingen van het schoolbestuur niet genegeerd. De school ervaart deze veelheid aan uitdagingen als moeilijk. Ook de complexe beleidsmatige context van drie vestigingsplaatsen met verschillen in cultuur en traditie en in leerlingenkenmerken maken de opdracht waarvoor de school staat niet gemakkelijk.

Tijdens deze doorlichting werd het onderwijs voor wereldoriëntatie, lichamelijke opvoeding en leren leren grondig bekeken.

In de kleuterafdelingen krijgen kleuters voor **wereldoriëntatie** een doordacht en uitdagend aanbod. Een rijkdom aan concrete materialen en ervaringskansen laat hen toe greep te krijgen op de wereld rondom hen. In de lagere afdelingen werden de leerinhouden in de voorbije periode al aangepast, maar is de praktijk nog onvoldoende afgestemd op de verwachtingen van het leerplan. Het team zal verdere inspanningen moeten leveren om de visie rond goed onderwijs in wereldoriëntatie te ontwikkelen, om nog meer de doelen van het leerplan als basis voor hun praktijk te gebruiken en om voor de leerlingen leerkansen uit te bouwen waardoor ze niet alleen kennis maar ook de nodige inzichten, vaardigheden en attitudes kunnen verwerven. Ook de uitwerking van een kwaliteitsvolle evaluatie van dit leergebied en deze gegevens gebruiken om de eigen kwaliteit te bewaken, zijn nog uitdagingen voor het team.

De aanpak van **lichamelijke opvoeding** is een voorbeeld van goede praktijk. Leerlingen van 2,5 tot 12 jaar krijgen een gevarieerd, boeiend en rijk aanbod in specifieke lessen. In de kleuterafdelingen wordt dit aanbod nog versterkt door de activiteiten en materialen die in de klassen oordeelkundig worden aangeboden. In de lagere afdelingen is er bijzondere aandacht voor het ontwikkelen van fietsvaardigheden en worden leerlingen gesensibiliseerd voor een gezonde en fitte levensstijl.

Voor de aanpak van de leergebiedoverschrijdende eindtermen **leren leren** zijn er goede initiatieven voor het leren studeren, plannen en organiseren van het eigen werk. Voor de andere eindtermen zijn er waardevolle aanzetten, maar is de samenhang tussen de verschillende initiatieven nog niet op punt gesteld. In het nieuwe rapport is er specifiek aandacht voor een aantal leerhoudingen.

Om een kwaliteitsvol antwoord te kunnen geven op de toenemende zorgbehoeften van haar leerlingen in Merksem, investeert de school in sterke mate in de **zorgwerking**. Ook de afdelingen in Schoten worden gestimuleerd om hun praktijk meer af te stemmen op de behoeften van de leerlingen. De school verbreedt haar zorg niet alleen voor de zwakkere maar ook voor de sterkere leerlingen.

In de kleuterafdelingen komt de praktijk tegemoet aan de verschillen in ontwikkeling van de kleuters. Doelgerichte remediërende hulp voor het verwerven van begrippen zorgt ervoor dat kleuters zoveel als mogelijk de voorwaarden kunnen verwerven om vlot de

overstap naar de lagere afdeling te maken. In de lagere afdelingen krijgt de leerbegeleiding voor wiskunde het krachtigst vorm door in Merksem klasdoorbrekend met niveaugroepen te werken of door een toenemende binnenklasdifferentiatie in Schoten. Daarnaast zijn er tal van initiatieven om beter tegemoet te komen aan de noden van de leerlingen.

De school heeft nog geen uitgesproken visie op **evalueren** ontwikkeld. In de kleuterafdelingen is het gebruik van beoordelingscriteria nog uiteenlopend, wat een invloed heeft op de betrouwbaarheid van de beoordelingen. Vooral de gerichte dagelijkse observaties zijn er functioneel voor de leerbegeleiding. In de lagere afdelingen is er een vrij betrouwbare evaluatie voor Nederlands, wiskunde en Frans op basis van materialen uit de onderwijsleerpakketten. De evaluatie van de doelen voor wereldoriëntatie en muzische vorming gebeurt echter nog weinig doelgericht. De evaluatie voor lichamelijke opvoeding is dan weer een goed voorbeeld van hoe vaardigheden gradueel, breed en doelgericht kunnen worden geëvalueerd. De school gebruikt de evaluatiegegevens om te differentiëren en vooral in de kleuterafdelingen ook om te remediëren.

Het **pedagogisch beleid** van de school investeert sterk in de uitbouw en ondersteuning van de leerbegeleiding. Voor de uitwerking van onder meer wereldoriëntatie realiseert de school een minder krachtig beleid. Dit ontwikkelingstraject duurt relatief lang en heeft niet het beoogde resultaat. Externe ondersteuning bij het opzetten van implementatietrajecten en de opbouw van schoolinterne structuren kunnen bijdragen tot een ruimer draagvlak en kunnen ondersteunend werken voor het intern leiderschap.

Het inspectieteam besluit de doorlichting met een gunstig advies, maar formuleert een aantal werkpunten. Het kleuterteam kan de goede praktijk verder zetten én verbeteren door meer en meer het leerplan te gebruiken en de volledigheid en het evenwicht in het aanbod systematischer te bewaken. In de lagere afdelingen zijn er extra inspanningen nodig om zowel het aanbod, de uitvoering als de evaluatie voor wereldoriëntatie verder te verbeteren zodat de praktijk beantwoordt aan de uitgangspunten van het leerplan en uitgaat van de leerplandoelen. Ook voor leren leren kan het team, geïnspireerd door de uitgangspunten voor deze doelen, de praktijk versterken en de bestaande initiatieven beter op elkaar afstemmen. Dit alles realiseren is een verantwoordelijkheid van zowel teamleden als beleidsverantwoordelijken.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

---

wereldoriëntatie

---

lichamelijke opvoeding

Lager onderwijs

---

wereldoriëntatie

---

lichamelijke opvoeding

---

leren leren

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

---

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- De twee vrije gemengde basisscholen 'Sint-Eduardus' van Merksem en Schoten met instellingsnummers 6932 en 7476 vormen één pedagogisch geheel.
- De twee scholen samen tellen drie vestigingsplaatsen met elk een eigen cultuur en traditie en met vrij uitgesproken verschillen in leerlingenpopulatie.
- In de vestigingsplaats in Merksem is de leerlingenpopulatie sterk heterogeen wat de culturele achtergrond, de kansenrijkdom en de thuistalen betreft.
- De vestigingsplaats Merksem kent een onstabiele leerlingenpopulatie; er zijn veel neveninstromers en uitstromers.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Vaststellingen

- Een gelijkgerichte visie op hoe kleuters leren en op goed onderwijs in wereldoriëntatie vormt de basis voor de praktijk. Teamleden slagen erin rijke en gevarieerde situaties te

creëren waardoor kleuters uitgedaagd worden om te exploreren, te experimenteren en competenties te ontwikkelen om zich in dagdagelijkse situaties goed te voelen en zich goed uit de slag te trekken.

- De school kan niet aantonen dat alle ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in voldoende mate worden nagestreefd, maar de concrete praktijk is voldoende overtuigend. De planningen en de geobserveerde praktijk getuigen van een breed, rijk, gevarieerd, evenwichtig en doordacht aanbod en vormen voldoende indicaties dat de leerplandoelen worden nagestreefd.
- De school is zich bewust van haar opdracht om de ontwikkelingsdoelen na te streven en gebruikt hiervoor een koepeligen instrument. Sinds kort wordt aanvullend een document gebruikt waarin de relatie tussen de doelen van dit instrument, de decretale ontwikkelingsdoelen en de leerplandoelen is uitgewerkt. Hoewel dit document pas recent werd aangeboden en verkend, heeft het al een positief effect op de doelgerichtheid van de praktijk. Naar eigen zeggen vinden teamleden in de leerplandoelen concrete houvast en inspiratie voor het uitwerken van de activiteiten.
- De thematische benadering zorgt ervoor dat de doelen van wereldoriëntatie in samenhang met doelen van andere leergebieden worden nagestreefd. Er wordt gezorgd voor een evenwichtig aanbod voor de vier ervaringssituaties. Bewaking van het aanbod op het niveau van de ontwikkelings- of leerplandoelen gebeurt veeleer intuïtief door bij de planning te zorgen dat er een ruime variatie van ontwikkelingsaspecten aan bod komt. In een aantal klassen staat per thema een dominant ontwikkelingsaspect centraal. In hoeverre dit ook onderwerp van evaluatie uitmaakt is onduidelijk.
- Door de themakeuze, het gevarieerde materialenaanbod, de klasorganisatie en de dagelijks weerkerende activiteiten krijgen alle bestaansdimensies van wereldoriëntatie voldoende kansen. Naast de vaste thema's is er aandacht voor thema's of inhouden vanuit de interesse van kleuters en occasionele gebeurtenissen. Opvallend is het rijke en gevarieerde aanbod van concrete themagebonden materialen die kleuters uitdagen om met alle zintuigen te exploreren, te experimenteren en zelfstandig problemen op te lossen. Ook de mogelijkheden vanuit de verschillende thuisculturen van de kleuters en de schoolomgeving worden doordacht gebruikt. De school integreert in dagelijks weerkerende activiteiten oordeelkundig aspecten van milieu- en gezondheideducatie wat bijdraagt tot het verwerven van attitudes.
- Met de uitwerking van hoekenfiches wil het kleuterteam de gelijkgerichte werking, de doelgerichte hoekenwerking en de verticale samenhang optimaliseren. Vooral de inkeer in elkaars praktijk, het overleg over doelen die kansen krijgen en het samen zoeken naar een opbouw in materialen en aanpak worden door de teamleden als verrijkend ervaren. Naast de groeiende aandacht voor een doorgaande lijn via het uitwerken van hoekenfiches dragen ook de leeftijdspecifieke afspraken over het verwerven van begrippen in verband met tijd en ruimte positief bij tot een doordacht leertraject voor kleuters.
- In Merksem houdt het team bij het nastreven van de doelen voor wereldoriëntatie ook rekening met de noden van de kleuters door extra aandacht te besteden aan de bijhorende woordenschat en begripsvorming en aan specifieke schooltaal.
- De school brengt via een vrij algemene beoordeling de vorderingen van de kleuters voor een beperkt aantal items van wereldoriëntatie in kaart. De wijze waarop de beoordelingscriteria die zijn uitgewerkt in de specifieke screeningsdocumenten worden gebruikt, is vrijblijvend en behoort tot de pedagogische autonomie van de klasleraar. Vooral bij de oudste kleuters zijn de evaluatiegegevens over het verwerven van tijd- en ruimtebegrippen de basis voor gerichte trajecten voor groepjes kleuters om hen te helpen om deze begrippen handelend en in uiteenlopende contexten te verwerven.

4.2 Kleuteronderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet

Vaststellingen

- De praktijk voor lichamelijke opvoeding kenmerkt zich door een doordachte opbouw van het aanbod voor leerlingen van 2,5 tot 12 jaar. De planning is in sterke mate gerelateerd aan de leerplandoelen en gebaseerd op actuele bronnen en eigen expertise. Niet alleen de leraren lichamelijke opvoeding maar ook groepsleraren dragen de verantwoordelijkheid voor dit leergebied. Samen realiseren ze een samenhangend aanbod en is er flexibele én effectieve uitwisseling van informatie. Door de combinatie van de lessen bewegingsopvoeding en het bewegingsaanbod in de klassen voldoet de school in ruime mate aan haar inspanningsverplichting.
- De activiteiten bewegingsopvoeding zijn rijk en gevarieerd en alle domeinen komen evenwichtig aanbod. Door een doordachte en efficiënte organisatie en keuze van werkvormen krijgen kleuters maximale kansen tot bewegen. De meeste activiteiten sluiten aan bij de thema's en soms ook bij leerinhouden van de klassen. De oudste kleuters worden op een speelse wijze voorbereid op het zwemonderricht.
- Naast de specifieke lestijden lichamelijke opvoeding krijgt de ontwikkeling van de motorische competenties de nodige aandacht in de gewone klaspraktijk, zowel in bewegingsactiviteiten als geïntegreerd in andere activiteiten. Door de doordachte inrichting van de klassen zijn er ook hier voldoende kansen tot bewegen. Uit de observaties, de materialen en de planning blijkt de sterke aandacht voor de ontwikkeling van de fijnmotorische vaardigheden, het lichaamsschema en een gezonde en veilige levensstijl. Voor het ontwikkelen van de fijne motoriek en de oog-handcoördinatie is er in de klassen een ruime waaier aan activiteiten en materialen. Kleuters krijgen ook een aanbod gericht op de ontwikkeling van de schrijfmotoriek.
- Kleuters krijgen tijdens het vrij spel heel wat impulsen tot bewegen. De speelplaats in Schoten biedt ruime speelkansen; in Merksem is dit minder het geval. Het team voorzag hier de voorbije periode extra spelimpulsen en via de speelgoedkoffers krijgen kleuters extra spelmaterialen aangereikt.
- In beide vestigingsplaatsen staat het materialenaanbod op punt. Het is uitgebreid en evenwichtig samengesteld en geschikt om de leerplandoelen gericht te kunnen nastreven. In Merksem wordt het gebrek aan gepaste infrastructuur opgelost door activiteiten te organiseren in een gang, wat niet optimaal is.
- De school brengt een aantal motorische vaardigheden op de leerlingenfiche in kaart. Net zoals voor wereldoriëntatie worden de beoordelingscriteria die zijn uitgewerkt in de specifieke screeningsdocumenten zeer verschillend gebruikt. Vooral voor de vijfjarige kleuters met problemen is er een gericht aanbod voor het ontwikkelen van de fijne motoriek.

4.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

Vaststellingen

- De school beschikt over te weinig betrouwbare leerresultaten om aan te tonen dat ze de leerplandoelen voor wereldoriëntatie bereikt. De evaluatiegegevens die aan het einde van het vierde leerjaar met een centrale toets zijn verzameld en waarin een beperkt aantal doelen wordt geëvalueerd, geven een wisselend beeld.
- De school startte in 2006 met de implementatie van het leerplan wereldoriëntatie. Er werden beleidsmatig impulsen gegeven om het onderwijsleeraanbod af te stemmen op de leerplandoelen, om overlappingen en hiaten weg te werken en om het aanbod van thema's en leeruitstappen voor de verschillende bestaansdimensies over de zes leerjaren heen te garanderen. Aanvullend werden de verwachtingen inzake leerinhouden en ondersteunende middelen voor de cursorische doelen van tijd en

ruimte uitgewerkt en werd een algemene aanpakstrategie voor het uitwerken van een thema aangereikt.

- In de loop van de voorbije schooljaren is de onderwijspraktijk in positieve zin geëvolueerd. Leerplandoelen zijn beter gekend en worden vooral bij het uitwerken van een nieuw thema geraadpleegd. In een aantal thema's is er aandacht voor leerlingenactiviteit en voor interactief en coöperatief leren. In enkele leerjaren wordt er veel geïnvesteerd in aanschouwelijk onderwijs met echte materialen, de verkenning van de omgeving of met inschakeling van multimedia. Leerlingen krijgen doorgaans echter een te passieve kijk- en luisterrol toebedeeld waardoor doelen die handelen en ervaren door leerlingen vooropstellen te weinig kansen krijgen.
- Het is opvallend hoe verschillend teamleden omgaan met hun resultaatsverplichting voor dit leergebied. Een aantal teamleden vertoont een sterke bereidheid om het aanbod te verbeteren conform de verwachtingen. Anderen gaan zeer vrijblijvend om met deze erkenningsvoorwaarde en eigenen zich een grote autonomie toe om eigen keuzes te maken, zonder voldoende rekening te houden met wat het leerplan voorschrijft. De eigen perceptie op wat belangrijk is en de persoonlijke interpretatie van de doelen leiden tot een praktijk die soms voorbijgaat aan de visie en de funderende doelstellingen van wereldoriëntatie. De aangekruiste leerplandoelen in de overzichten worden veeleer vanuit een verantwoordingsperspectief gebruikt dan dat ze richtinggevend zijn voor de praktijk. De inventarissen geven ook geen correct beeld van de leerplandoelen die aan bod komen. 'Aanbod' wordt zeer divers geïnterpreteerd: van intentioneel en doelgericht werken tijdens (een reeks) leeractiviteiten tot zijdelings vermelden. Het is voor teamleden niet altijd duidelijk welke opbouw en welke didactische frequentie nodig zijn opdat leerlingen de in de leerplandoelen vooropgestelde kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes zouden kunnen verwerven.
- Ondanks de bijsturingen van de voorbije periode vertoont het aanbod van vrijwel alle domeinen nog betekenisvolle hiaten en sommige subdomeinen krijgen een te ruime, andere een te beperkte invulling. In enkele klassen overschrijden de leerinhouden het bevattingsvermogen van de leerlingen. Er wordt te eenzijdig gefocust op het verwerven, memoriseren en reproduceren van feitenkennis en te weinig op het verwerven van inzichten, vaardigheden en attitudes.
- Teamleden hebben weinig inzicht in de essentie van het leergebied wereldoriëntatie en in hoe leerlingen leerinhouden verwerven. Het ontbreekt hen aan voldoende inzicht in de uitgangspunten van het leerplan om de doelen correct te kunnen interpreteren en om hiervoor passende onderwijsleerprocessen uit te werken die het mogelijk maken dat leerlingen de inhouden verwerven. Teamleden krijgen hiervoor ook weinig ondersteuning en feedback. In sommige leerjaren vertaalt de herwerking van het aanbod zich in de samenstelling van nieuwe bundels werkbladen of in de bijsturing of uitbreiding van bestaande bundels. Er wordt hierbij niet altijd voldoende rekening gehouden met de taalbehoeften van de leerlingenpopulatie. De verwachtingen inzake tijds- en ruimtekaders worden vooral formeel ingevuld. Er is weinig inzicht in de manier waarop deze ordeningsmiddelen dynamisch en functioneel kunnen worden ingeschakeld om de nodige inzichten en vaardigheden in tijd en ruimte te laten verwerven.
- In beide vestigingsplaatsen wordt er veel onderwijstijd geïnvesteerd in 'verkeer'. In sommige klassen leidt het gebruik van een onderwijsleerpakket tot een overwegend theoretische benadering. In andere klassen is er voldoende aandacht voor het oefenen van concrete vaardigheden in een beschermde situatie. De leraren lichamelijke opvoeding zijn betrokken bij het aanleren van fietsvaardigheden aan een specifieke doelgroep. In Schoten dragen initiatieven op schoolniveau in het kader van milieu- en gezondheidseducatie en de attitudevorming van leerlingen bij tot het realiseren van de respectieve leerplandoelen.
- Recent formuleerde het schoolbestuur verwachtingen inzake rapporteren over 'harde en zachte evaluatie'. Voor de evaluatie van de kennisdoelen worden hoofdzakelijk

toetsen gemaakt op basis van de inhoud van de werkbundels. De relatie van de opgaven met de leerplandoelen is wisselend per toets en per leerjaar. Teamleden worstelen met een kwaliteitsvolle invulling van de 'zachte evaluatie'. Er ontbreekt inzicht in de bedoeling en de meerwaarde ervan. Ook zijn teamleden nog weinig vertrouwd met evaluatievormen om dit kwaliteitsvol te realiseren.

- De implementatie van het leerplan wereldoriëntatie waarbij de teamleden impulsen kregen op studiedagen en tijdens personeelsvergaderingen en waarbij de schoolleiding appelleerde aan de verantwoordelijkheid van leraren om de nodige bijstellingen uit te werken, hebben niet geleid tot een praktijk die in belangrijke mate spoort met de verwachtingen van het leerplan. De vele andere als prioritaire ervaren aandachtspunten maakten dat er op beleidsvlak minder intensief in het implementatietraject is geïnvesteerd. Vooral het ontbreken van een gezamenlijke visieontwikkeling op wereldoriëntatie en op leren in het algemeen, van ondersteuning bij het doorgronden van de leerplandoelen en van feedback over de kwaliteit van de veranderingen belemmerden een doelgerichte, efficiënte en effectieve bijstelling. Ook werden de mogelijkheden om met vorming de nodige inzichten en competenties te ontwikkelen in veelvuldig beperkte mate benut.
- Uit gesprekken tijdens de doorlichting blijkt dat er zowel bij het intern leiderschap als bij teamleden bereidheid is om verder te investeren in een doelgerichte verbetering van dit leergebied. Dit gegeven, gekoppeld aan de positieve evolutie die de school tijdens de afgelopen periode doormaakte, is de aanleiding om het niet voldoen aan de verwachtingen niet te weerhouden als een tekort.

4.4 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet

Vaststellingen

- Het sterk doelgerichte en gradueel uitgewerkte aanbod, de toenemende zorginitiatieven voor dit leergebied en de beschikbare evaluatiegegevens bevatten voldoende indicaties die erop wijzen dat de eindtermen lichamelijke opvoeding door de meeste leerlingen worden bereikt.
- Net zoals voor de kleuterafdelingen is de planning in sterke mate gerelateerd aan de leerplandoelen en gebaseerd op actuele bronnen en eigen expertise. Alle domeinen komen evenwichtig en voldoende frequent aan bod.
- De doordachte planning wordt op een consequente wijze uitgewerkt. Het aanbod is rijk, uitdagend, gevarieerd en afgestemd op de mogelijkheden en behoeften van de specifieke leeftijdsgroep. Leerlingen krijgen maximale bewegings- en oefenkansen dankzij een vlot lesverloop en adequate organisatievormen.
- De aangeboden activiteiten geven voldoende mogelijkheden tot spontane differentiatie. Bovendien worden ook de evaluatiegegevens gebruikt voor begeleiding 'op maat van het kind'. Door middel van stappenplannen en pictogrammen kunnen kinderen zelfstandig aan de slag terwijl leerlingen met extra noden een aangepast aanbod en extra begeleiding krijgen.
- Er is aandacht voor de ontwikkeling van het sociaal functioneren, het zelfconcept en een gezonde, fitte en veilige levensstijl. Naast het reguliere aanbod zijn er heel wat impulsen voor leerlingen om te sporten en te bewegen, zowel in als buiten de school.
- De school investeert sterk in het verwerven van fietsvaardigheden. De school kocht hiervoor fietsen aan en voorziet in een gedifferentieerd en gradueel opgebouwd aanbod voor het verwerven van praktische fietsvaardigheden.
- In de klassen wordt gelijkgericht gewerkt aan de ontwikkeling van de schrijfmotoriek met behulp van een onderwijsleerpakket. Ook het gedifferentieerd zwemondericht is de verantwoordelijkheid van de groepsleraren die hierin met raad en daad ondersteund worden door experts.

- De evaluatie is sterk gerelateerd aan de leerplandoelen en eindtermen, waardoor zowel het aanbod als de evaluatie een transparant en samenhangend geheel vormen en een stevige basis zijn voor de praktijk. Momenteel experimenteert de school met gedifferentieerde evaluaties. De rijkdom van de evaluatie komt nog niet ten volle tot zijn recht in de opgelegde rapportvorm.
- De uitwerking van dit leergebied kent een sterke dynamiek dankzij een goed evenwicht tussen de autonomie van de leraren en de gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid. De leraren lichamelijke opvoeding hebben steun aan elkaar, overleggen over inhouden, onderhouden professionele contacten met collega's van andere scholen, volgen nascholing en zoeken samen hoe die nieuwe impulsen geconcretiseerd kunnen worden.
- Door de beperkte accommodatie in Merksem wordt een aantal lessen sportinitiatie in open lucht gegeven. De leraren proberen op een creatieve manier met dit gegeven om te gaan. Toch is dit bij regen- en extreem winterweer geen optimale situatie. Tijdens examenperiodes van het secundair onderwijs maakt de lagere afdeling dankbaar gebruik van de accommodatie die dan beschikbaar is.

4.5 Lager onderwijs: leren leren

Voldoet

Vaststellingen

- De concrete leergebiedoverstijgende eindtermen voor leren leren en de bijbehorende kerngedachten zijn door de meeste teamleden nauwelijks gekend en zijn nog weinig richtinggevend voor het pedagogisch-didactisch handelen. Teamleden zijn zich weinig bewust van de uiteindelijke bedoeling van deze eindtermen, namelijk leerlingen stimuleren en begeleiden in hun ontwikkeling tot betere leerders en probleemoplossers en dit in gevarieerde contexten. Ook de consequenties voor de concrete uitwerking van onderwijsleersituaties en voor de bijhorende rol van de leraar en de leerling werden nog weinig verkend.
- De implementatie van deze eindtermen kreeg een aanzet met de uitwerking van enkele deelleerlijnen en een inventarisering van de bestaande initiatieven in de verschillende leerjaren, uitgewerkt op beleidsniveau. Deze inventaris is de voorbereiding van de voorziene, meer gestructureerde aanpak van deze leergebiedoverschrijdende eindtermen.
- De onderwijspraktijk vertoont impliciet heel wat aspecten van aandacht voor leren leren. Leerlingen worden soms uitgedaagd kritisch te reflecteren op wat geleerd werd, hoe ze dit aanpakten en hoe ze dit alles kunnen toepassen in nieuwe situaties. Dit is echter nog geen algemeen gegeven. Er zijn beperkte maar goede initiatieven waarbij leerlingen kansen krijgen om handelend om te gaan met (speel)leermaterialen. Door gebruik te maken van diverse werk- en organisatievormen is er aandacht voor interactief en coöperatief leren. Doorgaans krijgen de leerlingen echter nog een overwegend passieve rol in het leerproces, waarbij de klemtoon ligt op het opnemen en reproduceren van kennis.
- De ontwikkeling van plannings- en organisatievaardigheden krijgt extra aandacht door de uitgewerkte opbouw doorheen de verschillende leerjaren en soms ook doorheen het schooljaar. In Merksem wordt voor leerlingen met problemen of met minder gunstige studeeromstandigheden thuis structureel tijd voorzien voor individuele ondersteuning en huiswerkbegeleiding.
- De verwerving en het gebruik van samenhangende informatie krijgt vooral aandacht in de lessen begrijpend en studerend lezen. Aanvullend werkte de school een leerpakket uit over studeertechnieken die kunnen ingeschakeld worden bij het instuderen van de leerinhouden van wereldoriëntatie.
- De aanpakstrategieën uitgewerkt in de onderwijsleerpakketten en gevisualiseerd met wandplaten worden in de praktijk zeer uiteenlopend en soms weinig doelgericht

ingeschakeld. Ook hiervoor ontbreekt het inzicht in de uiteindelijke bedoeling van het gebruik van deze strategieën.

- Er is in toenemende mate aandacht voor het zelfstandig gebruik van verschillende informatiebronnen binnen wereldoriëntatie en bij de uitwerking van spreekbeurten. Teamleden hebben ook oog voor de ontwikkeling van houdingen en overtuigingen bij de leerlingen. Het accent ligt hier vooral op nauwkeurigheid en zelfstandigheid en in mindere mate op kritische zin en efficiëntie.
- Leerlingen worden niet systematisch opgevolgd in hun ontwikkeling tot vaardige leerders en probleemoplossers. Op de rapporten krijgen de leerlingen onder de rubriek 'leerhouding' een beoordeling voor bepaalde aspecten van leren leren. In sommige klassen worden de onderliggende criteria consequent gebruikt, in andere klassen is de beoordeling gebaseerd op de eigen perceptie.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De gedragen visie op leerbegeleiding en de duidelijkheid over de prioriteiten en de inzet van middelen leiden tot een vrij doelgerichte zorgpraktijk.
- Via overleg en concrete initiatieven groeide de voorbije periode een duidelijke en gedeelde visie op leerbegeleiding, vooral om te kunnen inspelen op de noden van de wijzigende leerlingenpopulatie in Merksem. Ook in Schoten, waar de problematiek minder uitgesproken is, evolueerden de opvattingen van teamleden van uniforme naar meer gedifferentieerde leertrajecten voor kinderen.
- De schoolvisie op leerbegeleiding bevat een aantal duidelijke accenten. De groepsleraar vervult een centrale rol in de afstemming van de begeleiding op de mogelijkheden en de noden van de leerlingen, hierin bijgestaan door de zorgleraren. Bovendien kiest de school ervoor om aandacht te geven aan zowel de zwakkere als de

sterkere leerlingen en biedt ze een extra aanbod voor anderstalige leerlingen. Ze voorziet voor leerlingen met meer uitgesproken noden een aantal maatregelen, zoals alternatieve trajecten onder de vorm van curriculumdifferentiatie, de aansluiting bij een lagere leergroep of compenserende maatregelen. Ook tracht de school de betrokkenheid van de ouders bij het leren en leven op school te verhogen om zo meer en meer samen de verantwoordelijkheid voor opvoeding en onderwijs op te nemen. Ze beoogt hiermee een sterk pedagogische en ondersteunende thuissituatie voor haar leerlingen. Indien nodig compenseert het team in de school zelf met gerichte initiatieven.

- Er is duidelijkheid over hoe de speerpunten uit de visie geconcretiseerd worden en wie waarvoor verantwoordelijk is. De groepsleraren van de kleuterafdelingen nemen hun verantwoordelijkheid op voor een aan de kleuters aangepaste begeleiding. Het team van Merksem focust extra op de taalontwikkeling, onder meer vanuit acties opgenomen in het gelijkeonderwijskansenbeleid. In de lagere afdelingen gebruiken de groepsleraren klasintern de mogelijkheden die in de onderwijsleerpakketten worden aangeboden en zijn er voorzichtige aanzetten tot gedifferentieerde instructie en begeleiding. In de praktijk zijn er nog verschillen in diepgang en effectiviteit vast te stellen. Voor wiskunde gebeurt de afstemming veeleer op groepsniveau in de niveaugroepen en wordt minder gericht ingegaan op leerlingsspecifieke noden.
- De school investeert een groot aantal lestijden specifiek voor leerbegeleiding. Er is duidelijkheid over de inzet van deze middelen in relatie met de noden van de leerlingen. De meeste van deze additionele lestijden worden ingezet in Merksem, zowel voor coördinerende taken als voor leerlinggerichte activiteiten. Met deze lestijden krijgen de leerlingen overwegend ondersteuning voor wiskunde of voor technische aspecten van Nederlands. In Schoten wordt het minder uitgebreide pakket van additionele lestijden zeer flexibel ingezet, vooral voor de ondersteuning van de jongere leerlingen. Omwille van het grote aantal leerlingen met zorgbehoeften wendt de school weinig of geen zorglestijden aan voor de ondersteuning van individuele leerlingen. Ze voorziet een aangepast aanbod voor groepen leerlingen met vergelijkbare noden.
- Teamleden worden ondersteund in het realiseren van de leerbegeleiding. Er zijn duidelijke afspraken over de procedures en instrumenten om de zorgbehoeften van de leerlingen in kaart te brengen, hoewel dit voor taalvaardigheid nog versterkt kan worden. Zorgleraren zijn gemakkelijk bereikbaar en worden gecontacteerd om problemen te signaleren en om samen een beter beeld te krijgen van de knelpunten. Er heerst een open klimaat en advies, tips en materialen worden vlot uitgewisseld. De school beschikt over een uitgebreid materiaalenaanbod, verzameld in de orthotheek, dat oordeelkundig wordt aangewend. Groepsleraren ervaren de huidige werkwijze als ondersteunend voor hun opdracht inzake leerbegeleiding. Ook het multidisciplinair overleg (MDO) ondersteunt leraren en versterkt het team in de gezamenlijke concretisering van de speerpunten voor leerbegeleiding.
- De school vormt zich vooral tijdens het MDO een beeld van de doeltreffendheid van haar inspanningen voor leerbegeleiding. Op basis van de ervaringen van de groepsleraren en van de leerlingenresultaten worden nieuwe mogelijkheden verkend en afgesproken. Informele en formele overlegmomenten worden gebruikt om te reflecteren op wat wel of niet goed werkt en over mogelijke bijstellingen van de aanpak.
- Op schoolniveau vindt het zorgteam een bevestiging van haar aanpak vanuit een vrij algemene analyse van de leerlingenresultaten. Bij een meer nauwkeurige analyse is dit herkenbaar voor aspecten van Nederlands. Voor wiskunde is er doorheen de schooljaren een groeiende groep leerlingen die zwak scoort en ook de resultaten behaald op de centrale toets zijn lager dan die van de referentiegroep. De school is zich hiervan bewust. Het is echter nog moeilijk voor het team om resultaten diepgaand te analyseren en op basis hiervan te reflecteren op het rendement van bijvoorbeeld de grote investering van lestijden voor niveauwerking voor wiskunde.
- De leerbegeleiding is volop in ontwikkeling. Teamleden worden vooral in Merksem door de veranderende leerlingenpopulatie uitgedaagd om passende werkwijzen te blijven

ontwikkelen om alle leerlingen voldoende leerkansen te geven. Hoe langer hoe meer worden taalondersteunende initiatieven genomen, wat belangrijk is gezien de behoeften van de leerlingen op dit vlak. Er zijn betekenisvolle acties om de overgang van de kleuter- naar de lagere afdeling te verbeteren en om de toenemende groep instromers in het eerste leerjaar met weinig succeservaringen in vorige scholen gepast op te vangen. Ook de procedures voor het multidisciplinair overleg werden aangepast om de beschikbare tijd zo goed mogelijk te gebruiken voor de bespreking van de meest acute zorgbehoeften. Bovendien worden er aanvullende remediërende materialen uitgewerkt voor spelling.

- Het zorgteam professionaliseerde zich inzake handelingsgericht werken. Dit schooljaar proberen de leden tijdens het MDO een aantal uitgangspunten bewuster en systematischer te gebruiken. Het is nog niet duidelijk of en hoe dit op termijn een meerwaarde kan krijgen voor het hele team.

5.7 Evaluatie

5.7.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid.

Vaststellingen

- Evalueren gebeurt hoofdzakelijk met het oog op leerbegeleiding en rapportering. De evaluatiepraktijk van de school wordt nog niet vanuit een heldere en gelijkgerichte visie op evalueren geïnspireerd en aangestuurd, wat een weerslag heeft op de doelgerichtheid en de kwaliteit van de evaluatie.
- De recente richtlijnen van het schoolbestuur over rapportering hebben wel een grote invloed op de evaluatiepraktijk. Ze bevatten duidelijke verwachtingen over de leergebieden en domeinen waarover gerapporteerd wordt en over de frequentie en de vorm van de evaluaties. De beoordeling van een aantal leerattitudes is uitgewerkt in het opvoedingsrapport.
- In de kleuterafdelingen zijn de dagelijkse observaties het uitgangspunt voor de afstemming van het aanbod en de leerbegeleiding op de mogelijkheden van de kleuter. Resultaten van een wiskunde- en een schoolrijpheidstest zijn de basis voor een gerichte remediëring. De beeldvorming op de leerlingenfiches vertoont nog opvallende verschillen. Soms is de beoordeling gebaseerd op heldere criteria, uitgewerkt in de screeningslijsten, soms op een veeleer algemeen aanvoelen. Hierover zijn geen bindende afspraken gemaakt. Evenmin zijn er afspraken over een screening van de taalontwikkeling, wat gezien de huidige leerlingpopulatie zinvol zou zijn.
- In de lagere afdelingen gaat het team op een vrij valide wijze na in hoeverre de vooropgestelde doelen voor wiskunde, Nederlands en Frans zijn bereikt. Hiervoor gebruikt de school de toetsen van de onderwijsleerpakketten en van het leerlingvolgsysteem. Het team paste de toetsen voor wiskunde aan op basis van duidelijke criteria. De school wil hierdoor een beter beeld krijgen van de mate waarin de leerlingen de basisleerinhouden verworven hebben. De resultaten van de toetsen vormen de basis voor de samenstelling van de niveaugroepen voor wiskunde en voor het gebruik van de differentiatiematerialen, uitgewerkt in de leerpakketten en aangevuld met eigen materialen.
- De evaluatiepraktijk voor de leergebieden wereldoriëntatie en muzische vorming hangt samen met de beperkte doelgerichtheid van het aanbod. Teamleden vertrekken nog te weinig van de leerplandoelen en de bijhorende verwachtingen voor wat de evaluatie betreft. Ze hebben nog te weinig inzicht in de manier waarop vaardigheden en attitudes geëvalueerd kunnen worden. Dit blijkt onder meer uit de invulling van de 'zachte evaluatie' in het leergebied wereldoriëntatie. Er werden de voorbije periode ook weinig

initiatieven genomen om teamleden hierin te ondersteunen met nascholing of coaching.

- De evaluatie van het leergebied lichamelijke opvoeding is een voorbeeld van goede praktijk dat het team kan inspireren om op basis van duidelijke criteria en in concrete handelingssituaties vaardigheden en attitudes te evalueren.
- Het opvoedingsrapport bevat aspecten van de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren en sociale vaardigheden. Het is niet duidelijk in hoeverre met de appreciaties een beeld wordt geschetst van wat de leerling in de voorbije periode in het kader van deze eindtermen effectief heeft verworven vanuit een doelgericht aanbod.

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Voor het beleid van de twee basisscholen is er een transparante taakverdeling tussen de directeurs uitgewerkt. Het inspelen op de toenemende diversiteit van de schoolpopulatie in Merksem wordt de laatste jaren als de voornaamste pedagogische missie ervaren. De pedagogisch directeur investeert sterk in die opdracht en wordt hierin bijgestaan door het zorgteam. Samen hebben zij oog voor nieuwe ontwikkelingen en zorgbehoeften, centraliseren de vragen en stellen in overleg oplossingen voor. Onder meer de initiatieven om de ouders sterker bij het onderwijs en de opvoeding van hun kinderen te betrekken, illustreert het engagement van de school bij de uitvoering van haar missie.
- Het zorgoverleg neemt een belangrijke plaats in. De directeurs, het zorgteam en de leraren overleggen frequent, zowel formeel als informeel. Dit leidde tot een vrij gelijkgerichte en gedeelde visie op leerbegeleiding en op de taken van alle betrokkenen. Het overleg stimuleert en motiveert hen voor een kwaliteitsvolle uitvoering van de leerbegeleiding.
- De school heeft, soms onder impuls van het schoolbestuur, ook andere prioriteiten dan de zorgverlening vooropgesteld, zoals bijvoorbeeld de implementatie van wereldoriëntatie en muzische vorming in de lagere afdelingen en de hoekenverrijking en het gebruik van leerplannen in de kleuterafdelingen. Het intern leiderschap geeft hiervoor aanzetten op studiedagen en personeelsvergaderingen, maar vindt het moeilijk haalbaar deze verbetertrajecten net zo intensief te begeleiden als de zorgwerking. De school heeft nog weinig expertise kunnen ontwikkelen inzake efficiënte en effectieve implementatietrajecten met aandacht voor concrete veranderingsdoelen, timing, coaching en opvolging. Het intern leiderschap appeleert sterk aan de verantwoordelijkheidszin van de individuele leerkracht.
- In de kleuterafdelingen genereren de beleidsmatige aanzetten een gezonde dynamiek. De open sfeer, de inijk in elkaars praktijk, de samenwerking met collega's van dezelfde leeftijdsgroep én de sterke intrinsieke motivatie van teamleden werken stimulerend. De teamleden slagen erin om hun onderwijspraktijk te verbeteren en te vernieuwen. Ditzelfde geldt voor de groep leraren lichamelijke opvoeding. In de lagere afdelingen werken de teamleden in de eigen vestigingsplaats sterk samen met collega's van hetzelfde leerjaar. De vernieuwingsdynamiek is er minder uitgesproken en minder algemeen.
- Ten gevolge van de veranderende schoolpopulatie en de groeiende taalheterogeniteit neemt de school in de vestigingsplaats Merksem diverse initiatieven om hier adequaat op in te spelen. In de kleuterafdeling zorgt de keuze voor taalvaardigheid als prioriteit binnen het gelijkeonderwijskansenbeleid voor extra stimulansen. De school put lestijden uit haar reguliere lestijdenpakket voor de klasexterne opvang van anderstalige nieuwkomers. De focus ligt hierbij op de domeinen lezen, spelling en het leergebied wiskunde. Op beleidsvlak leidt de groeiende gevoeligheid voor de taalthematiek tot de eerste aanzetten van visieontwikkeling.

- De school gebruikt op een efficiënte en effectieve wijze de beschikbare informatiekkanalen om de teamleden van de verschillende onderwijsniveaus en vestigingsplaatsen te informeren over de schoolorganisatie. Omwille van de grootte en de complexiteit van de scholen wordt hiervoor ook op personeelsvergaderingen tijd voorzien. Daarnaast is er ruimte voor pedagogisch-didactisch overleg, dat afhankelijk van de thema's per niveau, per vestigingsplaats of per school georganiseerd wordt. De tijd voor georganiseerd onderwijsinhoudelijk overleg is veeleer beperkt. Sommige leeftijdsgroepen of leerjaren vinden onder meer tijdens hun wekelijks overleg tijd om werkpunten verder uit te werken. Doordat er vooral binnen de leeftijdsgroepen en leerjaren wordt overlegd, is er minder uitgesproken aandacht en zorg voor de afstemming tussen de opeenvolgende leeftijdsgroepen of leerjaren.
- De school opteert voor een vlakke organisatiestructuur met weinig tussenniveaus. Er heerst de cultuur om zoveel mogelijk gezamenlijk te overleggen en te beslissen, wat in een aantal gevallen vertragend werkt. Er zijn werkgroepen voor jaarlijks weerkerende evenementen en voor de uitvoering van milieu- en mobiliteitsacties. Het behoort nog niet tot de schoolcultuur om teamleden voor belangrijke inhoudelijke prioriteiten gerelateerd aan de kernopdracht van de school, een verantwoordelijkheid te geven die de klasopdracht overstijgt.
- Het is voor een aantal teamleden nog niet vanzelfsprekend de eigen praktijk kritisch te benaderen en af te toetsen aan de maatschappelijke verplichting om de leerplandoelen te bereiken. Teamleden reflecteren nog in beperkte mate op het aandeel van hun eigen handelen in het leerproces en de leerresultaten van de leerlingen.
- De school verzamelt de leerresultaten van de leerlingen. Deze kunnen een basis vormen voor een gerichte kwaliteitsbewaking en -verbetering. De school analyseert de resultaten en verbindt er algemene conclusies op schoolniveau aan. Er worden nog kansen gemist om de gegevens diepgaander te analyseren en teamleden hierbij te betrekken. De gegevens worden nog weinig systematisch gerelateerd aan aspecten van de klaspraktijk en nog weinig gericht gebruikt om wat goed is te borgen of wat nog verbeterd kan worden bij te sturen.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De aanpak van lichamelijke opvoeding is in zowel de kleuter- als de lagere afdeling een voorbeeld van goede praktijk.
- In de kleuterafdelingen zorgen het rijke, gevarieerde en uitdagende activiteiten- en materialenaanbod én de gerichte begeleiding ervoor dat de ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in ruime mate worden nagestreefd.
- De waardevolle aanzet in de kleuterafdelingen om naast het koepeligen instrument ook de leerplandoelen te gebruiken, leidt tot doelgerichter nastreven van de ontwikkelingsdoelen.
- De lagere afdelingen evolueren voor wat de kennis en het gebruik van de leerplandoelen voor wereldoriëntatie betreft in positieve zin.
- Acties rond milieu- en gezondheidseducatie werken ondersteunend voor het bereiken van de respectieve leerplandoelen.
- In de lagere afdelingen ondersteunt de uitgeschreven leerlijn voor studietechnieken de leerlingen in het zelfstandig verwerven van leerinhouden. In Merksem betekent de bijkomende individuele begeleiding via huiswerkbegeleiding een meerwaarde.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De groeiende gelijkgerichte visie op leerbegeleiding ondersteunt en inspireert het team om gepaste maatregelen te nemen.
- In de kleuterafdelingen is de additionele hulpverlening aan groepen kleuters effectief omdat de teamleden aandacht hebben voor de relatie tussen de vastgestelde noden en na te streven doelen en omdat ze de begeleidingstraject- planmatige uitwerken.
- De leerlingen van de lagere afdelingen krijgen voor wiskunde begeleiding en oefeningen aangepast aan hun mogelijkheden.
- De school speelt in de lagere afdelingen via trajecten op maat in op de noden van leerlingen met uitgesproken zorgvragen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De school is zich bewust van haar verantwoordelijkheid voor de zich wijzigende leerlingenpopulatie en neemt initiatieven om een gelijkgerichte visie te ontwikkelen en om de leerbegeleiding samenhangend vorm te geven.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In de kleuterafdelingen kunnen teamleden meer intentioneel en systematisch de volledigheid en het evenwicht in het aanbod garanderen en bewaken.
- In de lagere afdelingen kunnen de teamleden zowel het aanbod voor wereldoriëntatie, de onderwijsleerprocessen als de evaluatie verder uitwerken in overeenstemming met de visie en de doelen van het leerplan.
- In de lagere afdelingen kan het team op basis van de inventaris en de leerlijnen én geïnspireerd en aangestuurd door de uitgangspunten een schooleigen planning uitwerken en vorm geven voor al de leergebiedoverschrijdende eindtermen voor leren leren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De school kan initiatieven nemen om de evaluatiepraktijk voor wereldoriëntatie en muzische vorming te optimaliseren, aangestuurd door een visie en ondersteund door passende evaluatiemiddelen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De efficiëntie en effectiviteit van veranderingsprocessen zoals voor wereldoriëntatie kunnen verhogen door meer aandacht te hebben voor visieontwikkeling, de (tussen)doelen te vertalen in concrete verwachtingen en de kwaliteit van de uitvoering op te volgen.
- De veranderingsprocessen kunnen nog sterker ondersteund worden met een doordacht implementatietraject, met passende professionaliseringsinitiatieven en met coaching.
- De school kan de leerlingenresultaten diepgaander en kritischer analyseren om de eigen kwaliteit te bewaken en er conclusies en acties voor de verdere aanpak aan verbinden.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor de volledige instelling.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marcella Vanderhenst

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: